

Jaciment arqueològic de l'església de Sant Ponç de Corbera

Cervelló

Ubicació

Comarca:

Baix Llobregat

Lloc/Adreça:

Vall de Sant Ponç. S'hi accedeix a través del camí de Can Dispanya, a mig quilòmetre. Per arribar al jaciment, des del nucli urbà de Corbera de Llobregat, cal agafar la carretera que porta a Gelida BV-2425. Un cop passada la urbanització Els Guixots hi ha un trencall a mà esquerra, corresponent al carrer de l'Amunt de la urbanització de Sant Cristòfol. Per aquest carrer s'accedeix a la carretera BV-2421 que porta cap a la urbanització Can Rigol. A Can Rigol cal seguir pel carrer de Sant Ponç fins al final, agafant el camí de Can Dispanya durant mig quilòmetre, fins a arribar a l'església.

Emplaçament

Es troba sobre la riera de Rafamans o de la Palma, que fa de límit de terme entre Corbera i Cervelló.

Coordenades:

Latitud:

41.401934127905

Longitud:

1.9122648239136

UTM Est (X):

409077

UTM Nord (Y):

4583947

Classificació

Número de fitxa

08068 - 19

Àmbit:

Patrimoni immoble

Tipologia

Jaciment arqueològic

Estil / època:

Medieval Romànic

Segle

XI a XIX

Estat de conservació

Bo

Notes de conservació:

A l'octubre de 2012 durant les obres de millora i restauració de l'església, es va realitzar un seguit de cales a tocar dels murs exteriors de l'església per tal de resoldre el problema d'evacuació d'aigües i la

construcció d'una rampa d'accés. Els resultats foren negatius.

Protecció	Legal
Tipus de protecció:	BCIN
Europea – Atributs inspire:	National Monument Record – Religiós i/o funerari
Observacions protecció:	BCIN – 101-MH Pla Especial i catàleg del patrimoni arquitectònic i ambiental de Cervelló, 2017. PEPAAC – ph-66 dc., 03/06/1931 - 12:00
Data aprovació:	CCAA 3444
Número inventari	
Generalitat i altres inventaris	
Accés	Fàcil
Ús actual:	Religiós
Titularitat	Privada
Titular:	Bisbat de Sant Feliu de Llobregat
Fitxes associades:	
<u>Monestir de Sant Ponç de Corbera</u>	
Autoria de la fitxa	Juana María Huélamo Gabaldón - Kuanum
Data de registre de la fitxa:	dc., 20/12/2023 - 09:57

Descripció

L'església de Sant Ponç de Corbera, un notori exemplar de l'arquitectura romànica a Catalunya, es caracteritza per la seva estructura complexa i detallada, que combina elements arquitectònics i decoratius propis d'aquest estil. Les diferents estructures que la componen, són les següents:

La nau principal és l'element central de l'església, caracteritzada per la seva amplada i longitud. Està coberta amb una volta de canó, que proporciona un sostre en forma de barril. Aquesta volta està reforçada per tres arcs torals, disposats longitudinalment al llarg de la nau, els quals ajuden a distribuir el pes de la coberta i a mantenir l'estabilitat estructural de l'edifici. El transsepte és una estructura que travessa la nau principal en angle recte, formant una creu en planta. Aquest element proporciona una ampliació de l'espai central de l'església i pot servir com a espai per a cerimònies especials o activitats litúrgiques.

Sant Ponç de Corbera presenta tres absis semicirculars, ubicats a l'extrem de la nau principal i dels braços del transsepte. Aquests absis són una característica típica de l'arquitectura romànica i solen albergar l'altar major i altres elements litúrgics. La seva forma semicircular proporciona un espai íntim i recollit per a la veneració religiosa.

Sobre el creuer de l'església s'aixeca un cimbori, que fa de base per al campanar. Aquesta estructura elevada sol ser l'element més visible de l'església des de l'exterior i pot contenir campanes que s'utilitzen per a la seva funció litúrgica i per a marcar els ritmes de la vida comunitària. Tot l'exterior de l'edifici està ornamentat amb decoració de tipus llombard, característica del primer romànic. Aquesta decoració pot incloure arcuacions cegues, frisos, i altres elements esculpits en pedra que donen personalitat i caràcter a l'edifici.

A l'interior dels absis central i dret es poden trobar fragments de pintures romàniques, de temes vegetals i

geomètrics. Aquestes pintures, datades a finals del segle XII o inicis del XIII, ofereixen una visió dels estils artístics i les temàtiques religioses de l'època.

L'església de Sant Ponç de Corbera presenta una evolució constructiva marcada per dues fases principals, cada una amb les seves particularitats i contribucions a la configuració final de l'edifici:

FASE I: Segles XI-XVI Durant aquest període inicial, l'església va ser construïda amb la seva estructura bàsica, caracteritzada per una sola nau amb transsepte i tres absis semicirculars. Aquesta fase, que abasta des del segle XI fins al segle XVI, és testimoni de l'aparició de l'arquitectura romànica a Catalunya i la seva adaptació als entorns rurals. La construcció del forn de fosa de campana, excavat a la roca, i les onze sitges a la part inferior de la nau són indicatius dels usos i costums de l'època.

Durant les excavacions arqueològiques de l'any 1990, es van descobrir evidències de les primeres fases de la construcció, incloent fragments de pintures murals i un paviment de terra trepitjada del segle XVI. Aquestes troballes, juntament amb l'estudi de l'aparell constructiu, van permetre establir les bases de la cronologia i l'evolució de l'edifici durant aquest període.

FASE II: Segles XVI-XX En el segle XVI, Sant Ponç de Corbera va experimentar una transformació significativa en la seva funcionalitat i estructura. Amb el canvi de la seva condició de temple monacal a església parroquial, es van realitzar importants reformes arquitectòniques per adaptar l'edifici a les noves necessitats. Aquesta fase va veure el rebliment de les estructures de la nau baixa, l'aixecament del paviment i el rebaix de la tribuna i el creuer, entre altres canvis.

Les intervencions arqueològiques i les investigacions posteriors han proporcionat una comprensió més completa d'aquesta segona fase constructiva, destacant la transició de l'edifici d'un context monacal a un entorn parroquial. Les reformes documentades durant aquest període reflecteixen els canvis en la societat i la religiositat de l'època, així com l'adaptació de l'església als nous rols i funcions que havia d'assumir.

En resum, les dues fases constructives de l'església de Sant Ponç de Corbera representen etapes significatives en la seva evolució arquitectònica i històrica. Cada fase contribueix a la riquesa i la diversitat de l'edifici.

Observacions:

A banda de les intervencions històriques del primer terç del segle XX, s'hi han realitzat excavacions d'urgència l'any 1990; excavacions preventives els anys 2010 i 2011 i una intervenció preventiva i control l'any 2012.

Història

Les primeres referències històriques del monestir de Sant Ponç de Corbera es remunten a l'any 1068, quan ja posseïa dominis alodials, indicant una presència i una influència consolidades en el territori. No obstant això, es creu que l'església que forma part d'aquest monestir podria haver estat erigida durant el període comprès entre els anys 1025 i 1050, possiblement per Guillem de Mediona o els seus successors, els senyors de Corbera.

El 1096, es documenta la presència d'una comunitat benedictina en aquest monestir, que inicialment estava sota la jurisdicció de Cluny com a priorat. Posteriorment, cap al 1104, la comunitat passà a dependre de

Sant Pere de Casserres, un monestir que era filial i centre de les possessions de Cluny a Catalunya.

Des del segle XIV, el monestir de Sant Ponç de Corbera experimentà una notable disminució en el nombre de membres de la comunitat, arribant a tenir pràcticament només un prior, que era un monjo de Casserres, així com alguns preveres beneficiats.

Durant el segle XV, el monestir va ser regit per priors comandataris, i el 1590 les seves rendes es van unir al Col·legi de la Congregació Claustral Tarraconense, establert primer a Lleida i posteriorment a Sant Pau del Camp a Barcelona.

Des d'aquest moment, es considerà filial fins a l'exclaustració del 1835, quan va ser suprimit com a resultat de la desamortització de bens eclesiàstics. Aquesta història mostra la evolució de la comunitat monàstica de Sant Ponç de Corbera des dels seus inicis fins al seu final com a institució religiosa activa.

Bibliografia

AA DD 1972 L'església romànica de Sant Ponç de Corbera. Segle XI.

ACHÓN, O. (2010): Memòria de la intervenció arqueològica a l'exterior de Sant Ponç de Corbera. Cervelló (Baix Llobregat). n° reg. 9624.

ACHÓN, O. (2011): Memòria de la intervenció arqueològica a l'interior de l'església de Sant Ponç de Corbera. Cervelló (Baix Llobregat). n° reg. 9646.

AMB (2016) Text refós del pla especial i catàleg del Patrimoni Arquitectònic i Ambiental de Cervelló. S.Ll. Àrea Metropolitana de Barcelona.

FOTO Color Memòria 1990: Arxiu del Servei d'Arqueologia.

MIQUEL VIVES, M.; VILA CARABASA, J.M.: Memòria científica de l'excavació de l'església de Sant Ponç de Corbera (Cervelló, Baix Llobregat). Arxiu del Servei d'Arqueologia, núm. 390.

MIQUEL VIVES, M.; VILA CARABASA, J.M.; CLUA MERCADAL, M 1994 L'Església de Sant Ponç de Corbera (Cervelló, Baix Llobregat).

PAGÈS, M. 1992: Catalunya Romànica.

PLANIMETRIA Memòria 1990: Arxiu del Servei d'Arqueologia.

VILA, J.M.(2012): Memòria de la intervenció arqueològica de Sant Ponç de Corbera. Mem. Núm.: 10455.

Enllaços d'interès:

[Cercador de l'Inventari del Patrimoni Arqueològic i Paleontològic de Catalunya](#)

